

РЕЦЕНТНЕ ҐРУНТОТВОРЕННЯ І ҐРУНТИ В ПРИРОДНО-АНТРОПОГЕННИХ ЛАНДШАФТАХ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ

Стаття присвячена одній з важливих у теоретичному і практичному відношенні проблемі рецентного (сучасного) ґрунотворення на продуктах елювіогенези щільних карбонатних порід в природно-антропогенних ландшафтах Західного Поділля та виявлення головних особливостей процесу формування морфологічної будови і функціональних властивостей профілю слаборозвинутих рендзин на різних етапах його онтогенетичного розвитку, а також під впливом природно-антропогенних рослинних формацій.

Ключові слова: рецентне (сучасне) ґрунтоутворення, продукти елювіогенези щільних карбонатних порід, морфологічна будова, функціональні властивості профілю слаборозвинутих рендзин, рослинні формації.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасний етап розвитку ґрунтознавчої науки характеризується значними успіхами у накопиченні і систематизації даних ґрунтово-хронологічного змісту для різних ґрунтово-географічних зон та регіонів. Це створює необхідні передумови для подальшого регіонального дослідження рецентного (сучасного) ґрунотворення, зокрема на елювіальній корі вивітрювання щільних карбонатних порід та виявлення головних особливостей процесу формування морфологічної будови і функціональних властивостей ґрунтового профілю на різних етапах його онтогенетичного розвитку, а також під впливом різних природно-антропогенних рослинних формацій.

Слаборозвинені ґрунти не відіграють істотної ролі у загальних біосферних процесах, тому їм не розглядаються у категорії продуктивних земельних ресурсів. Проте їх важливо вивчати, адже вони є початковим етапом ґрунотворення на земній поверхні. Цілком ймовірно, що вивчаючи рецентне ґрунотворення на щільних і, зокрема, карбонатних породах під різними рослинними формаціями, можна в деякій мірі підійти до вивчення давнього ґрунотворення на суходолі, коли тільки починалось його освоєння автотрофними організмами. Вивчення початкових стадій ґрунотворення дає змогу відкрити багато закономірностей ґрунотворення загалом і, насамперед, закономірності взаємодії біологічного і геологічного кругообігу речовин, процесів розкладу і синтезу, процесів акумуляції і вносу, балансу та енергетики ґрунотворення [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання рецентного ґрунотворення і початкових стадій формування морфологічної будови і функціональних властивостей ґрунтового профілю на різних етапах його онтогенетичного розвитку висвітлено у багатьох наукових працях (В.О. Таргульян, 1983, 1986; Є.М. Самойлова, 1986; Л.О. Карпачевський, 1987; І.А. Соколов, 1996, 2004; В.Д. Тонконогов, 1999;

Є.В. Абакумов, А.Н. Шелеміна, 2000; Л.Ю. Рейнтам, 2001; Н.П. Чижикова та ін., 2002; П.В. Голеусов, Ф.М. Лисецький, 2007; Ю.М. Попа, 2010 та ін.). Проте необхідно зазначити, що кількість наукових публікацій присвячених проблемі рецентного ґрунотворення на продуктах елювіогенези щільних карбонатних порід в природно-антропогенних ландшафтах та виявлення головних особливостей процесу формування морфологічної будови і функціональних властивостей профілю слаборозвинутих рендзин на різних етапах його онтогенетичного розвитку, а також під впливом різних природно-антропогенних рослинних формацій є недостатньою.

Надзвичайно цікавою у цьому відношенні є публікація Є.В. Абакумова і А.Н. Шелеміної (2000), присвячена вивченню ґрунотворення на давніх пам'ятках культури. Дослідження показали, що за триста років на стінах Копорської фортеці, складених із монолітних блоків місцевих ордовіцьких вапняків утворилися повнопрофільні рендзини (потужністю ≈ 26 см), які за морфологічною будовою та функціональними властивостями надзвичайно подібні до ґрунтів Ордовіцького плато, сформованих на елювіальній корі вивітрювання аналогічних порід [1].

Заслугове на увагу публікація Н.П. Чижикової і І.О. Верховець (2002), у якій висвітлено результати дослідження процесів рецентного ґрунотворення та охарактеризовано морфогенетичні властивості слаборозвинутих ґрунтів, які сформувалися за 33 річний період на покритому суглинку під впливом функціонування дерев'янистих, трав'янистих та сільськогосподарських рослинних формацій, в умовах багаторічного польового модельного експерименту [7].

Актуальною і достатньо інформативною стосовно питань рецентного ґрунотворення та онтогенетичних закономірностей відтворення ґрунтів в антропогенних ландшафтах лісостепової зони є наукова стаття П.В. Голеусова і

Ф.М. Лисецького (2007). У статті переконливо доведено, що на основі моделі трендової складової процесу формування гумусового горизонту автоморфних чорноземів можна проводити оцінку швидкості даного процесу у різних умовах ґрунтоутворення лісостепової зони. Крім того, автори пропонують періодизацію рецентного ґрунтоутворення на підставі відмінностей у функціональному стані ґрунтової системи упродовж послідовних етапів її розвитку [2].

Зовсім недавно опубліковано ще одну наукову працю Ю.М. Попи (2010), у якій представлено основні закономірності та надано екологічну оцінку процесів ініціального ґрунтоутворення на поверхні териконів вугільних шахт Донбасу в природно-антропогенних умовах під впливом різних рослинних формацій [5].

Метою дослідження є висвітлення особливостей формування морфологічної будови і функціональних властивостей профілю слабо-розвинутих рендзин на різних етапах рецентного ґрунтоутворення та онтогенетичного розвитку, які сформувалися на елювіально-делювіальній корі вивітрювання крейдового мергелю у дещо відмінних геоморфогенно-гіпсометричних умовах та під різними природно-антропогенними рослинними формаціями урочища Біла гора.

Виклад основного матеріалу. Територія дослідження (урочище Біла гора) в адміністративному відношенні знаходиться у південно-східній частині Буського району Львівської області. Згідно з фізико-географічним районуванням (О.М. Маринич та ін., 2003) урочище Біла гора розташоване у межах Вороняцького природного району Західно-Подільської височинної області Західно-Українського краю.

У ландшафтній структурі досліджуваного району домінуючими є подільські горбогірні пластово-ярусні височинні ландшафти, переважно покриті лесовидними суглинками, подекуди з відкритими площинним зливом карбонатними породами. У місцях, де корінні крейдино-мергелеві породи виходять на денну поверхню, утворився значно поширений на території досліджень тип поверхневих відкладів, який являє собою елювіально-делювіальну кору вивітрювання цих порід. Це осадові породи змішаного глинисто-карбонатного складу, вміст глинистого матеріалу у яких коливається від 10 до 30%, кальциту – 35-90%. Отже, материнською породою на території досліджень є елювіальна кора вивітрювання відкладів верхнього відділу крейдової системи, яка пред-

ставлена крейдинними мергелями [3; 6].

Упродовж 2010-2012 рр. нами закладено 7 модальних ділянок фітоценотично-ґрунтових досліджень (кожну модальну ділянку репрезентує один-два опорні ґрунтові розрізи) у межах трьох геоморфогенно-гіпсометричних рівнів урочища Біла гора. Модальні ділянки розміщені у верхній, середній і нижній частинах схилів різної експозиції, форми та крутизни під різновіковими природно-антропогенними рослинними формаціями, а також у місцях, де рослинний покрив відсутній.

Модальна ділянка №1 (розріз 1БГ) – розташована у верхній третині схилу південно-західної експозиції крутизною – 15-20°. Рослинність – багаторічні трави. Поверхня ґрунту задернована.

Модальна ділянка №2 (розріз 2БГ) – розташована у середній частині схилу південно-західної експозиції крутизною – 20°. Рослинність відсутня. Поверхня ґрунту щебенюватогравійна, місцями замулена.

Модальна ділянка №3 (розріз 3БГ) – розміщена у середній частині схилу південно-західної експозиції, крутизною – 10-15°. Рослинність – сосна звичайна (вік $\approx$ 80 років). На поверхні ґрунту, у межах крони ($r \approx$ 2,0-2,5 м), спостерігається підстилка, сформована багаторічним опадом хвої.

Модальна ділянка №4 (розріз 4БГ) – закладена на відстані 300 м на південний захід від підніжжя Білої гори, на схилі південно-західної експозиції крутизною – 1-3°. Угіддя – переліг. Поверхня ґрунту задернована (проективне покриття трав'яного покриву до 30%).

Модальна ділянка №5 (розріз 5БГ) – розміщена у нижній третині схилу західної експозиції, крутизною – 10-12°. Рослинність – сосна звичайна (вік $\approx$ 80 років). На поверхні ґрунту у межах крони ($r \approx$ 2,0 м) спостерігається фрагментарна підстилка сформована багаторічним опадом хвої.

Модальна ділянка №6 (розріз 6БГ) – розташована у нижній третині схилу південної експозиції, крутизною до 10°. Рослинність – сосна звичайна (вік $\approx$ 80 років). На поверхні ґрунту у межах крони ($r \approx$ 2,0-2,5 м) спостерігається підстилка сформована опадом хвої, а також слабо-розвинутий трав'яний покрив. Поверхня ґрунту задернована.

Модальна ділянка №7 (розріз 7БГ) – закладена у верхній третині схилу північної експозиції крутизною – 10-15°. Рослинність – багаторічні трави з домішкою моху. Поверхня ґрунту задернована.

Грунтові розрізи закладали до материнської породи елювію-делювію крейдяного мергелю. У розрізах детально вивчали морфологічну будову. У повітряно-сухих зразках визначали забарвлення ґрунтів за шкалою Мансела. За генетичними горизонтами відбирали зразки ґрунту для лабораторно-аналітичних досліджень. У відібраних зразках визначали: гігроскопічну вологу – термостатно-ваговим методом; рН водної витяжки – потенціометрично; CO₂ карбонатів – на кальциметрі за методом

Гейслера-Максим'юк; гумус – за методом Тюріна у модифікації Нікітіна.

На підставі узагальнення і аналізу даних фітоценотично-ґрунтових досліджень проведених нами у межах урочища Біла гора подаємо описи морфологічної будови профілів слабо-розвинутих рендзин чотирьох модальних ділянок, які характеризуються добре вираженою відмінністю геоморфогенно-фітоценотичних чинників ґрунтоутворення та різними послідовними етапами рецентного ґрунтоутворення.

Модальна ділянка №1 (розріз 1БГ)

Nd 0–2 см	- дернина;
H _{Ca} 2-19 см	- гумусово-аккумулятивний горизонт, карбонатний, свіжий, темно-сірий з добре помітним бурим відтінком (10YR5/1-5/2), дрібнозернистої структури, середньоущільнений, середньосуглинковий, корінці трав'янистої рослинності, гравійні включення вихідної ґрунтоутвірної породи, перехід у наступний генетичний горизонт поступовий;
HP _{Ca} 19-23 см	- перехідний гумусований горизонт, карбонатний, свіжий, колір неоднорідний, у верхній частині сірий з білуватим і буруватим відтінками, донизу білуватий відтінок зростає (10YR6/1-6/2), невиразно дрібногрудкувато-зернистої структури, слабоущільнений, гравійні та щебенюваті включення вихідної ґрунтоутвірної породи, перехід – різкий;
P _{Ca} 23-64 см	- ґрунтоутвірна порода представлена елювієм крейдяного мергелю, який у верхній частині складається з щебенюватих окремоостей d=3-5 см, порожнини між якими заповнені пастоподібним вивітрілим матеріалом, донизу розмір елювію крейдяного мергелю зростає.

Модальна ділянка №3 (розріз 3БГ)

H ₀ 0-2 см	- лісова підстилка, складається з двох шарів, верхній 0-1 см минулорічний опад хвої бурого забарвлення, яка не втратила анатомічної будови; 1-2 см – хвоя напіврозкладена темно-бурого і темно-сірого забарвлення, волога;
H _{Ca} 2-4 см	- гумусово-аккумулятивний горизонт, свіжий, сірий з буруватим та білуватим відтінками (10YR7/1), нетривко дрібнозернистої структури, слабоущільнений, середньосуглинковий, перехід у наступний горизонт – різкий;
P(h) _{Ca} 4-6 см	- верхня фрагментарно слабогумусована частина ґрунтоутвірної породи, білого кольору з ледь помітним сіруватим відтінком (10YR8/1), безструктурна, складається з гравійний і щебенюватих окремоостей вихідної ґрунтоутвірної породи, простір між якими заповнений пастоподібним вивітрілим матеріалом бруднувато-жовтого забарвлення, донизу розмір елювію крейдяного мергелю зростає;
P _{Ca} 6-12 см	- ґрунтоутвірна порода представлена елювієм крейдяного мергелю, який у верхній частині складається з щебенюватих окремоостей d=5–7 см, простір між якими заповнений пастоподібним вивітрілим матеріалом бруднувато-жовтого забарвлення, донизу розмір елювію крейдяного мергелю зростає.

Модальна ділянка №4 (розріз 4БГ)

Nd 0–1 см	- слабо сформована дернина (проективне покриття трав'янистої рослинності на поверхні ґрунту < 30%);
H _{Ca} op. 1-14 см	- орний, гумусово-аккумулятивний горизонт, карбонатний, свіжий, сірий з добре помітним бурим відтінком (10YR6/1), грудкувато-дрібнозернистої структури з одиничними брилуватими окремостями, слабоущільнений, середньосуглинковий, рідко корінці трав'янистої рослинності, гравійні включення вихідної ґрунтоутвірної породи, перехід у наступний генетичний горизонт поступовий;
HP _{Ca} п/ор. 14-28 см	- підорний, верхній перехідний добре гумусований горизонт, карбонатний, свіжий, колір неоднорідний, у верхній частині сірий з бурим і білуватим відтінками, донизу білуватий відтінок зростає (10YR6/1-7/1), невиразно дрібногрудкуватої структури, середньоущільнений, гравійні та щебенюваті включення вихідної ґрунтоутвірної породи, перехід – помітний;
Ph _{Ca} 28-40 см	- нижній перехідний слабогумусований горизонт, карбонатний, свіжий, колір неоднорідний, брудно білого кольору з ледь помітним буруватим і сіруватим відтінками по тріщинах (10YR8/1-6/2), дрібноземиста частина горизонту безструктурна, слабоущільнений, складається з щебенюватих і кам'янистих окремоостей вихідної ґрунтоутвірної породи, простір між якими

заповнений пастоподібним вивітрілим матеріалом бруднувато-білого забарвлення, донизу розмір елювію крейдяного мергелю зростає, перехід – різкий;
 P_{Ca} 40-65 см - ґрунтотворна порода представлена елювієм крейдяного мергелю, який у верхній частині складається з щебенюватих та кам'янистих окремоостей $d=5-10$ см, тріщини і порожнини між якими заповнені пастоподібним вивітрілим матеріалом, донизу розмір елювію крейдяного мергелю зростає.

Модальна ділянка №6 (розріз 6БГ)

H_0+H_d 0-3 см - лісова підстилка (0-1 см) і дернина (1-3 см);
 H_{Ca} 3-13 см - гумусово-аккумулятивний горизонт, карбонатний, свіжий, сірий з буруватим та білуватим відтінками (10YR7/1), дрібнозернистої структури, середньоущільнений, середньосуглинковий, корінці трав'янистої рослинності, гравійні включення вихідної ґрунтотворної породи, перехід у наступний горизонт поступовий;
 $P(h)_{Ca}$ 13-20 см - верхня слабогумусована частина ґрунтотворної породи, білого кольору з помітним сіруватим відтінком (10YR8/1), безструктурна, складається з гравійний і щебенюватих окремоостей вихідної ґрунтотворної породи, простір між якими заповнений пастоподібним вивітрілим матеріалом бруднувато-жовтого забарвлення, донизу розмір елювію крейдяного мергелю зростає;
 P_{Ca} 20-33 см - ґрунтотворна порода – елювій крейдяного мергелю, який представлений щебенюватими і кам'янистими окремостями, розмір яких донизу зростає.

На підставі одержаних результатів виявлено деякі особливості процесу формування морфологічної будови профілю слабозвинутих рендзин на початковому та інтенсивному етапах його онтогенетичного розвитку, а також під впливом різних природно-антропогенних рослинних формацій:

1. Під дерев'янистою рослинністю сформувався індивідуальний горизонт підстилки, мінеральний гумусово-аккумулятивний горизонт та окремо виділяється верхня слабогумусована частина ґрунтотворної породи. Загальна потужність профілю змінюється від 12 до 33 см.

2. Під багаторічними травами (з домішкою моху) сформувалися: дерновий, гумусово-аккумулятивний і перехідний горизонти. Їх загальна потужністю коливається від 23 до 38 см.

3. На ділянках, де рослинний покрив відсутній, сформувалися змито-намиті (з похова-

ним гумусово-аккумулятивним горизонтом) слабозвинуті рендзинні ґрунти.

4. На перелозі сформувалися повнопрофільні рендзини, морфологічна будова і функціональний стан яких відповідає інтенсивному етапу рецентного ґрунтотворення.

На підставі порівняльного аналізу показників фізико-хімічних властивостей слабозвинутих рендзин, які за онтогенетичним розвитком морфологічної будови профілів можна віднести до початкового та інтенсивного етапів рецентного ґрунтотворення виявлено чітку тенденцію профільної диференціації їхніх властивостей, зокрема таких як вміст і запаси гумусу, карбонатності, реакції ґрунтового середовища. Це опосередковано вказує на функціонування та різну інтенсивність у цих ґрунтах домінуючих біогенно-аккумулятивних ґрунтотворних процесів. Результати дослідження фізико-хімічних властивостей досліджуваних ґрунтів подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Фізико-хімічні властивості досліджуваних ґрунтів

Модальна ділянка	Генетичні горизонти	Глибина відбору зразків, см	Вміст гумусу, %	Запаси гумусу, т/га	pH _{H2O}	Вміст CaCO ₃ , %
№1, розріз 1БГ	H_{Ca}	2-19	3,61	157,11	8,12	31,2
	HP_{Ca}	19-23	0,52	5,57	8,29	34,5
	P_{Ca}	23-64	-	-	8,43	41,8
№2, розріз 2БГ	Ph_{Ca}	0-10	-	-	8,39	39,4
	H_{Ca}	10-16	1,23	19,56	8,08	35,3
	P_{Ca}	16-45	-	-	8,27	38,7
№3, розріз 3БГ	H_{Ca}	2-4	1,17	5,97	8,21	32,8
	$P(h)_{Ca}$	4-6	-	-	8,37	36,9
	P_{Ca}	6-12	-	-	8,46	43,1

Продовження таблиці 1						
№4, розріз 4БГ	H_{Caop}	1-14	2,20	71,50	8,06	30,7
	$HP_{Caп/ор}$	14-28	0,82	29,27	8,22	33,4
	Ph_{Ca}	28-40	-	-	8,35	37,2
	P_{Ca}	40-65			8,47	41,8
№5, розріз 5БГ	H_{Ca}	2-5	1,17	8,92	8,30	30,0
	$P(h)_{Ca}$	6-22	-	-	8,98	36,2
	P_{Ca}	22-35	-	-	9,02	46,8
№6, розріз 6БГ	H_{Ca}	3-13	2,59	65,53	8,29	27,6
	$P(h)_{Ca}$	13-20	-	-	8,98	37,5
	P_{Ca}	20-33	-	-	9,02	41,4
№7, розріз 7БГ	H_{Ca}	3-17	3,60	128,02	8,51	31,9
	Ph_{Ca}	17-24	0,05	0,93	8,73	36,8
	P_{Ca}	24-38	-	-	9,01	40,8

Висновки. Аналіз даних польових і лабораторно-аналітичних досліджень показав, що у різних геоморфогенно-фітоценотичних умовах урочища Біла гора на елювії-делювії крейдянго мергелю сформувалися відмінні за морфогенетичними властивостями слаборозвинуті рендзинні ґрунти. Дослідженнями виявлено, що формування генетичного профілю слаборозви-

нутих рендзинних ґрунтів упродовж початкового та інтенсивного етапів рецентного ґрунтоутворення характеризується домінуванням біогенно-акумулятивних процесів ґрунтоутворення, серед яких визначальну роль мають підстилкоутворення, гумусово-акумулятивний і дерновий процеси.

Література:

1. Абакумов Е.В. Почвы стен Копорской крепости. / Е.В. Абакумов, А.Н. Шелемина // Тезисы докладов III съезда Докучаевского общества почвоведов. – М.: Почвенный институт им. В.В. Докучаева РАСХН, 2000. – Кн. 3. – С. 3.
2. Голушов П.В. Онтогенетические закономерности воспроизводства почв в антропогенных ландшафтах Лесостепи / П.В. Голушов, Ф.Н. Лисецкий // Труды II Национальной конференции с международным участием ["Проблемы истории, методологии и философии почвоведения"], (5-9 ноября, 2007 г., г. Пущино, Московской области). – Пущино, 2007. – Т.1. – С. 56-59.
3. Кирильчук А.А. Дерново-карбонатні ґрунти (рендзини) Малого Полісся: Монографія. / А.А. Кирильчук, С.П. Позняк – Львів. Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 180 с.
4. Ковда В.А. Основы учения о почвах. Общая теория почвообразовательного процесса. / В.А. Ковда – М.: Наука, 1973. – Кн. 2. – 468 с.
5. Пона Ю.М. Особливості первинного ґрунтоутворення на поверхні териконів вугільних шахт Донбасу. / Ю.М. Пона // Ґрунтознавство. – 2010. – Т. 11. – №1-2. – С. 66-72.
6. Природа Львівської області / Під ред. К.І. Геренчука. – Львів.: Вид-во Львів. ун-ту, 1972. – 152 с.
7. Чижикова Н.П. Первичное почвообразование на покровных суглинках под различными естественными ценозами и агроценозами / Н.П. Чижикова, И.А. Верховец, А.С. Владыченский // Бюллетень почвенного института им. В.В. Докучаева, вып. 55, М., 2002. С. 55-61.

Резюме:

Андрей Кирильчук, Роман Семашук. РЕЦЕНТНОЕ ПОЧВООБРАЗОВАНИЕ И ПОЧВЫ В ПРИРОДНО-АНТРОПОГЕННЫХ ЛАНДШАФТАХ ЗАПАДНОГО ПОДОЛЬЯ.

Статья посвящена одной из важных в теоретическом и практическом отношении проблеме рецентного (современного) почвообразования на элювиальных продуктах выветривания плотных карбонатных пород в природно-антропогенных ландшафтах Западного Подолья и выявления главных особенностей процесса формирования морфологического строения и функциональных свойств профиля слаборазвитых рендзин на разных этапах его онтогенетического развития, а также под влиянием природно-антропогенных растительных формаций.

Территория исследования (урочище Белая гора) в административном отношении находится в юго-восточной части Буского района Львовской области. Согласно физико-географическому районированию урочище Белая гора находится в пределах Вороняцкого природного района Западно-Подольской возвышенной области Западно-Украинского края.

За 2010-2012 гг. нами заложено 7 модальных участков фитоценологических-почвенных исследований (каждый модальный участок представляет один-два опорные почвенные разрезы) в пределах 3 геоморфогенно-гипсометрических уровней урочища Белая гора. Модальные участки размещены в верхней, средней и нижней частях склонов разной экспозиции, формы и крутизны под природно-антропогенными растительными формациями, а также в местах, где растительный покров отсутствует.

Анализ данных полевых и лабораторно-аналитических исследований показал, что в разных геоморфогенно-фитоценотических условиях урочища Белая гора на элювии-делювии мелового мергеля сформировались различные по морфогенетическим свойствам слабо развитые рендзинные почвы. Кроме этого выявлено, что формирование генетического профиля слабо развитых рендзинных почв на начальном и интенсивном этапах его онтогенетического развития характеризуется преобладанием биогенно-аккумулятивных процессов почвообразования различной интенсивности, среди которых определяющую роль имеют подстилкообразование, гумификация и дерновый процесс.

Ключевые слова: рецентное (современное) почвообразование, элювиальные продукты выветривания плотных карбонатных пород, морфологическое строение, функциональные свойства профиля слабо развитых рендзин, растительные формации.

Summary:

Andrij Kyrylchuk, Roman Semashchuk. RETSENTNE SOIL FORMATION AND SOILS OF NATURAL-ANTROPOGENIC LANDSCAPES OF WESTERN PODIL REGION.

The article is dedicated to one of the most important theoretical and practical problems of rezentne (modern) soil formation on the products of eluvium-diluvium solid carbonate rocks in natural-antropogenic landscapes of Western Podil region as well as to displaying major peculiarities of the process of morphological structure formation and functional characteristics of undeveloped rendzinas profile on different stages of its ontogenetic development and under the influence of natural-antropogenic vegetative formations.

The territory under investigation (Bila Hora tract) in administrative relations is located in the south-eastern part of Bus'k area, Lviv region. According to physical and geographical zoning (Marynych, etc., 2003) Bila Hora tract is located within the boundaries of Voronyatsk natural area of Western Podilsk Upland of Western Ukraine.

In 2010-2012 seven modal lots of phytocenotic soil investigations were laid (each modal lot is represented by one or two soil profiles) within three geomorphological-hypsometric levels of Bila Hora tract. The modal lots placed in the upper middle and lower parts of the slopes of various display and steepness under natural-antropogenic vegetative formations as well as in the bare spots.

The analysis of field and laboratory-analytical investigations data showed that in various geomorphological-phytocenotic conditions of Bila Hora tract on eluvium-diluvium of cretaceous marl different according morphogenetic characteristics undeveloped rendzinas were formed. Besides it is discovered that the formation of genetic profile of undeveloped rendzinas on initial and intensive stages of its ontogenetic development is dominated by biogenous-accumulated process of soil formation, among which the determinant factors are bedding-formation, humification and turf processes.

Key words: rezentne (modern) soil formation, eluvium-diluvium solid carbonate rocks, morphological formation functional characteristics of undeveloped rendzinas, vegetative formations.

Рецензент: проф. Позняк С.П.

Надійшла 04.11.2012р.